

**FORMY DOSTOSOWANIA WYMAGAŃ
ORAZ SPECJALNEJ ORGANIZACJI NAUKI I METOD PRACY**

Niepełnosprawność	Proponowane formy dostosowania
<p>Niepełnosprawność w zakresie wzroku</p>	<p>... poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zachęcanie ucznia do korzystania z przyborów optycznych oraz do wyboru optymalnych dla niego narzędzi do pisania, • zapewnienie mu dodatkowego oświetlenia, • zapewnienie mu miejsca w klasie blisko nauczyciela i tablicy, • zezwolenie uczniowi na podchodzenie do tablicy w trakcie lekcji i oglądanie z bliska map, modeli, demonstrowanych przedmiotów, • umożliwienie mu korzystania z maszyny Braille'a lub udźwiękowionego komputera, nagrywania treści dydaktycznych w czasie lekcji, a także korzystania z kaset/płyt z nagraniami lektur szkolnych, • zapewnienie mu przerw w pracy obciążającej narząd wzroku, • wydłużenie czasu przeznaczonego na czytanie i pisanie, • dzielenie zadań opartych o czytanie i pisanie na mniejsze części, • kontrolowanie jakości i stopnia rozumienia treści pisanych i czytanych, • udzielanie uczniowi pomocy w odczytywaniu oraz kontrolowanie zapisywania przez niego tekstów, • indywidualizowanie kryteriów oceniania jego prac pisemnych, • egzekwowanie wiedzy ucznia w większym stopniu ustnie niż pisemne, • zapewnianie mu możliwości korzystania z materiałów dydaktycznych, podręczników i arkuszy testowych z wykorzystaniem odpowiednio powiększonej czcionki, • zezwalanie mu w razie potrzeby na używanie zeszytów o powiększonej liniaturze, z wyraźnie zaznaczonymi liniami, • udzielanie pomocy uczniowi na lekcjach wymagających sprawności w zakresie orientacji przestrzennej - wychowania fizycznego, geometrii i geografii, • inicjowanie kontaktu werbalnego z uczniem, • głośne podawanie uczniowi informacji i odczytywanie poleceń na głos, • kontrolę prawidłowości pracy ucznia w czasie lekcji, • otoczenie go atmosferą wsparcia i akceptacji, • wzmacnianie jego samooceny, akcentowanie mocnych stron i osiągnięć, • dbanie o jego pozytywne kontakty z rówieśnikami.

Niepelnosprawność w zakresie słuchu

... poprzez:

- zadbanie o spokój i ciszę w klasie w czasie zajęć, eliminowanie zbędnego hałasu,
- zachęcanie ucznia do korzystania z urządzeń technicznych odpowiednich do wady słuchu,
- zapewnienie uczniowi dobrze oświetlonego miejsca w klasie /jeżeli wspiera się obserwowaniem ruchów ust/, blisko nauczyciela, obok zdolnego, zrównoważonego emocjonalnie ucznia, który w razie potrzeby udzieli mu niewielkiej pomocy, np. wskaże odpowiednie miejsce w podręczniku,
- umożliwienie uczniowi korzystania z komunikacji wspomagającej mowę (gesty, systemy obrazkowo - piktogramowe, pismo itp.),
- aktywizowanie ucznia do wypowiedzi i rozmowy, wzbogacanie jego słownika biernego i czynnego,
- przekazywanie komunikatów słownych wyraźnie, z użyciem normalnego głosu i intonacji, unikanie nadmiernej ekspresji - zarówno wobec klasy jak i ucznia, mówienie w pobliżu ucznia, w postawie zwrócenia do niego twarzą,
- upewnianie się czy polecenia kierowane do całej klasy są właściwie rozumiane przez ucznia, udzielanie mu dodatkowych wyjaśnień, przeformułowywanie poleceń, upraszczanie słownictwa,
- umożliwienie uczniowi odwracania się w kierunku kolegów odpowiadających na lekcji,
- używanie pomocy wizualnych, graficzne wspieranie procesu dydaktycznego prezentacjami, rysunkami, wykresami, tabelami itp.,
- wydłużanie limitów czasowych przeznaczonych na samodzielne wykonanie zadań, zwłaszcza w oparciu o materiał percypowany słuchowo, a także uwzględnianie męczliwości ucznia poprzez stosowanie przerw śródlekcyjnych,
- kontrolę prawidłowości pracy ucznia w czasie lekcji, wskazywanie na najważniejsze informacje,
- powtarzanie poleceń słownych, sprawdzanie jakości i stopnia ich rozumienia, stosowanie pytań pomocniczych,
- dostarczanie uczniowi dłuższych poleceń i pytań w formie pisemnej,
- zwolnienie ucznia z nauki drugiego języka obcego,
- złagodzenie kryteriów oceniania pisemnych i ustnych wypowiedzi ucznia,
- częstsze przekazywanie treści dydaktycznych oraz egzekwowanie wiedzy w formie pisemnej niż ustnej, szczególnie w zakresie języków obcych,
- stosowanie oceny opisowej w sytuacji bardzo dużej ilości błędów w pisowni, a także udzielanie wskazówek, jak poprawić błędy,
- dbanie o aktywny udział ucznia w różnych formach zajęć klasowych i szkolnych,
- bazowanie na mocnych stronach ucznia, otoczenie go atmosferą wsparcia i akceptacji, wzmacnianie jego samooceny, czuwanie nad jego pozytywnymi kontaktami z rówieśnikami.

Niepelnosprawność w zakresie ruchu

... poprzez:

- zapewnienie uczniowi miejsca pracy optymalnie dostosowanego do jego potrzeb,
- uwzględnianie deficytów ucznia w zakresie motoryki dużej i małej w planowaniu pracy dydaktycznej z nim,
- uwzględnianie jego wzmożonej męczliwości, zapewnienie mu urozmaicenia zajęć oraz przerw śródlekcyjnych,
- wydłużanie czasu przeznaczonego na wykonywanie przez ucznia samodzielnych prac, ograniczone niepełnosprawnością,
- zapewnienie uczniowi pomocy w nabywaniu wiadomości oraz umiejętności dydaktycznych, praktycznych i samoobsługowych, na których przyswajanie wpływają ograniczenia ruchowe, np. udzielanie mu pomocy w zakresie obsługi sprzętu oraz środków dydaktycznych,
- bazowanie na mocnych stronach ucznia,
- dbanie o aktywny udział ucznia w różnych formach zajęć klasowych i szkolnych,
- otoczenie go atmosferą wsparcia i akceptacji, wzmacnianie jego samooceny, czuwanie nad jego pozytywnymi kontaktami z rówieśnikami.

dodatkowo:

niepełnosprawność w zakresie kończyn górnych

- indywidualizowanie wymagań i kryteriów oceny prac pisemnych ucznia,
- umożliwienie uczniowi zapisywania notatek oraz przygotowywania prac domowych na komputerze, a także nagrywania treści dydaktycznych w czasie lekcji,
- uwzględnianie wolniejszego tempa pisania i wykonywania prac manualnych przez ucznia,
- preferowanie ustnego egzekwowania wiedzy ucznia.

niepełnosprawność w zakresie kończyn dolnych

- zapewnienie uczniowi dostępu do przystosowanych urządzeń sanitarnych.

Autyzm w tym zespół Aspergera

... poprzez:

- zapewnienie uczniowi miejsca do pracy umożliwiającego mu bezpośredni kontakt z nauczycielem oraz minimalizującego wpływ czynników powodujących rozproszenie uwagi dziecka,
- realizację zaleceń wynikających z indywidualnego programu terapeutycznego,
- wdrażanie ucznia do większej samodzielności w zakresie czynności samoobsługowych, zaradności oraz wspieranie jego rozwoju codziennych umiejętności przez naśladowanie,
- dostosowanie rodzaju i tempa pracy do aktualnej wydolności ucznia,
- dzielenie materiału dydaktycznego na mniejsze części i dłuższych zadań na etapy, wydłużanie czasu przeznaczonego na ich wykonanie, zwłaszcza w odniesieniu do materiału słownego, organizowanie przerw w pracy,
- indywidualizowanie objętości i tematyki prac domowych,
- konkretne, zwarte formułowanie poleceń, powtarzanie ich w razie potrzeby, unikanie obszernego omawiania, zwracanie uwagi na najważniejsze treści, wyjaśnianie, odwoływanie się do konkretnego przykładu,
- kontrolowanie rozumienia poleceń oraz sposobu wykonywania przez ucznia zleconych czynności,
- uwzględnianie potrzeby ucznia w zakresie wizualizacji informacji - wykonywanie obrazkowych i pisemnych planów dnia, zajęć, wykonania czynności, przedstawianie poleceń w dwóch formach, ustnej i pisemnej/obrazkowej,
- unikanie nieoczekiwanych zmian struktury zajęć,
- przy braku mowy - wykorzystywanie alternatywnych sposobów komunikacji,
- stymulację komunikowania się z otoczeniem, kształcenie umiejętności pragmatycznych i społecznych ucznia, tj. zastosowania odpowiednich zachowań językowych w różnych sytuacjach - zadawania pytań i odpowiadania na nie, wyrażania potrzeb z zachowaniem ogólnie przyjętych form językowych, prowadzenia dialogu bez odbiegania od tematu i rozwijania wątków pobocznych, komunikowania stanów emocjonalnych,
- przy trudnościach z analizą i syntezą słuchową - czytanie globalne,
- przy dużych trudnościach grafomotorycznych - umożliwienie uczniowi możliwości pisania z wykorzystaniem komputera (laptopa),
- indywidualizowane egzekwowanie oraz ocenianie wiadomości ucznia z uwzględnieniem specyficznych ograniczeń poznawczych,
- stosowanie przerw śródlekcyjnych na ruch lub relaks,
- zapewnianie uczniowi poczucia komfortu psychicznego, akceptacji i bezpieczeństwa,
- motywowanie go do nauki i kontroli własnego zachowania,
- jasne określanie granic i norm postępowania oraz konsekwentne ich przestrzeganie,
- inicjowanie i wzmacnianie pozytywnych przejawów nawiązywania kontaktów społecznych przez ucznia, wzmacnianie zachowań oczekiwanych i wygaszanie nieakceptowanych społecznie,
- konstruktywne reagowanie na niewłaściwe zachowania dziecka - unikanie krytyki, a w zamian za nią jasne

	<p>informowanie o aktualnych oczekiwaniach dorosłego,</p> <ul style="list-style-type: none"> • przerywanie stereotypowych zabaw ucznia, a jednocześnie zrozumienie dla jego lęków, oporu przed zmianami, niestandardowych zachowań, • konsekwentne wymaganie od ucznia spełniania poleceń, niewyręczanie go w działaniu, • podnoszenie jego pozycji w grupie, angażowanie go w życie zespołu klasowego, • stwarzanie sytuacji sprzyjających poznawaniu otoczenia, w którym przebywa uczeń, wspieranie rozwoju jego sprawności psychofizycznej, zachęcanie go do udziału w zajęciach niezbędnych do rozwoju psychoruchowego, w tym zabaw ruchowych i muzyczno-ruchowych, • wspieranie rodziców ucznia oraz ścisła współpraca z nimi.
<p>Inteligencja na poziomie niższym niż przeciętny oraz głębokie deficyty rozwojowe</p>	<p>... poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie treści dydaktycznych do podstawy programowej, • zapewnienie uczniowi miejsca w pierwszej ławce, w pobliżu nauczyciela, dla lepszej kontroli jego pracy, • kontrolowanie pracy ucznia podczas lekcji, udzielanie mu dodatkowych wyjaśnień, instrukcji, • omawianie niewielkich partii materiału, o mniejszym stopniu trudności, • wydawanie krótkich, jasnych poleceń, • dzielenie złożonych poleceń i zadań na krótsze części, • podawanie poleceń ustnych w prostszej formie, • pomaganie uczniowi w zrozumieniu poleceń pisemnych oraz treści zadań, • unikanie pytań problemowych, przekrojowych, • częste odwoływanie się do konkretnego przykładu, • wydłużanie limitów czasowych przeznaczonych na samodzielne wykonanie zadań i utrwalenie wiadomości, • zmniejszenie ilości zadań do samodzielnego wykonania przez ucznia, • indywidualizowanie objętości ilości i zakresu prac domowych, z uwzględnieniem możliwości samodzielnego wykonania ich przez ucznia, • wydłużanie czasu pisania przez ucznia sprawdzianów, • bazowanie na mocnych stronach ucznia oraz umożliwianie mu poprzez to przeżycia poczucia sukcesu, • rozwijanie praktycznych umiejętności ucznia, jego zaradności i samodzielności, • stosowanie konstruktywnej krytyki - docenianie wkładu pracy ucznia, chwalenie za to, co wykonał poprawnie, udzielanie mu wskazówek co i w jaki sposób należy poprawić, ocenianie opisowe jego postępów, wspieranie jego samodzielności w zakresie doskonalenia wiedzy i umiejętności, a także rozwiązywania problemów, • zapewnienie uczniowi systematycznej pomocy w nabywaniu i utrwalaniu wiadomości i umiejętności szkolnych poprzez zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, pomoc koleżeńską, wolontariacką itp., • rozwijanie jego cech i tendencji prospołecznych, dbanie o jego dobre relacje z rówieśnikami, o bycie przez niego użytecznym w klasowych przedsięwzięciach i projektach.

Niepelnosprawność intelektualna w stopniu lekkim

... poprzez:

- bazowanie na mocnych stronach i zasobach ucznia,
- przekazywanie jasnych, krótkich komunikatów,
- konkretyzowanie przekazywanych treści dydaktycznych,
- unikanie trudnych, abstrakcyjnych pojęć, a także pytań problemowych i przekrojowych,
- ukierunkowywanie aktywności ucznia,
- odwoływanie się do naśladownictwa, wskazywanie przykładów,
- stosowanie licznych powtórzeń,
- wielokrotne tłumaczenie i wyjaśnianie uczniowi obowiązujących zasad i reguł, np. gier sportowych,
- sprawdzanie efektów jego pracy i stopnia rozumienia poleceń, podawanie ich w prostszej formie,
- dzielenie materiału dydaktycznego na mniejsze partie,
- zmniejszenie ilości zadań do wykonania,
- indywidualizowanie treści i objętości prac domowych - tak, aby uczeń mógł wykonać je samodzielnie,
- odwoływanie się do różnych zmysłów i doświadczeń ucznia, np. sytuacji z codziennego życia,
- wydłużanie czasu podczas sprawdzianów i prac samodzielnych, oraz czasu przeznaczonego na opanowanie i utrwalenie nowych wiadomości,
- stosowanie przerw śródlekcyjnych,
- indywidualizowanie wymagań i kryteriów oceniania dziecka, m.in. zwracanie większej uwagi na wysiłek włożony w wykonanie zadania oraz postępy niż na ostateczny efekt,
- stymulowanie rozwoju moralnego ucznia - jednoznaczne określanie oczekiwań, granic i następstw określonych zachowań oraz konsekwentnie ich przestrzeganie, udzielanie mu pozytywnych wzmocnień oraz wygaszanie zachowań niepożądanych, podejmowanie z uczniem tematów dotyczących wartości, celów, planowania, odpowiedzialności, słuszności postępowania, wyborów życiowych, zdrowia i rozwoju,
- wdrażanie ucznia do wytrwałości i finalizowania rozpoczętych zadań,
- rozwijanie jego samodzielności, zaradności, kształtowanie umiejętności praktycznych i samoobsługowych,
- stymulowanie jego rozwoju poznawczego, w tym ogólnej wiedzy i komunikowania się,
- kształtowanie kompetencji komunikacyjnej ucznia poprzez rozwijanie jego słownika czynnego i biernego, tworzenie zdań poprawnych pod względem gramatycznym i logicznym, kształtowanie umiejętności tworzenia dłuższych wypowiedzi słownych np. opowiadania, opisu, podejmowanie rozmów z uczniem o rzeczach, które wykonuje lub które wykonuje z innymi, nazywanie i komentowanie czynności wykonywanych w jego obecności,
- motywowanie i zachęcanie ucznia do pracy,
- cierpliwość, akceptację, otwartość, empatię i szacunek, poczucie humoru, gotowość do współpracy z nim i jego rodziną,
- docenianie jego wysiłków,

	<ul style="list-style-type: none"> • zachęcanie do współdziałania z innymi, w tym inicjowanie i wspieranie pozytywnych przejawów kontaktów z rówieśnikami, • wspieranie ucznia w przeżywaniu sukcesów.
<p>Niepelnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym i znacznym</p>	<p>... poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • realizację programu dydaktycznego dostosowanego do możliwości umysłowych ucznia, • bazowanie na mocnych stronach i zasobach ucznia, • przekazywanie mu jasnych, krótkich komunikatów, • konkretyzowanie treści dydaktycznych, • odwoływanie się do naśladownictwa, • wielokrotne wskazywanie i powtarzanie przykładów, • ukierunkowywanie jego aktywności, • sprawdzanie efektów jego pracy i stopnia rozumienia poleceń, w razie potrzeby podawanie ich w prostszej formie, • usprawnianie i rozwijanie różnych form kontaktu ucznia otoczeniem - zwracanie uwagi na jego prawidłowy oddech i wydobywanie głosu, przełykanie śliny, zamykanie ust, patrzenie na rozmówcę, naukę prostych słów, formułowanie pytań, próśb, poleceń, sygnalizowanie własnych potrzeb, życzeń, pretensji, nawiązywanie i prowadzenie rozmowy, odpowiadanie na pytania, opowiadanie itp., poszerzanie repertuaru sposobów komunikowania się z uczniem o gest, obrazek, piktogram, • odwoływanie się do różnych zmysłów i doświadczeń ucznia, np. sytuacji z codziennego życia, • urozmaicanie zajęć i stosowanie przerw śródlekcyjnych, • opisowe ocenianie ucznia, zwracanie uwagi na wysiłek włożony przez niego w wykonanie zadania oraz jego postępy, a nie na ostateczny efekt, • stymulowanie rozwoju poznawczego ucznia, • stymulowanie rozwoju moralnego ucznia - jednoznaczne określanie oczekiwań, granic i następstw określonych zachowań, udzielanie mu pozytywnych wzmocnień oraz wygaszanie zachowań niepożądanych, podejmowanie z nim rozmów o normach i zasadach postępowania, • wdrażanie ucznia do wytrwałości i finalizowania rozpoczętych zadań, • rozwijanie jego samodzielności, zaradności, kształtowanie umiejętności praktycznych i samoobsługowych, • motywowanie i zachęcanie ucznia do współpracy, • docenianie jego wysiłków, • cierpliwość, akceptację, otwartość, empatię i szacunek, poczucie humoru, gotowość do współpracy z nim i jego rodziną, • wspieranie ucznia w przeżywaniu sukcesów.

<p>Zagrozenie niedostosowaniem społecznym</p>	<p>... poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie uczniowi miejsca w pierwszej ławce w pobliżu nauczyciela, • ukierunkowanie uwagi i działań ucznia w czasie zajęć, • kontrolowanie jego pracy i poziomu wykonania powierzonych zadań, • w razie potrzeby wydłużanie czasu samodzielnej pracy ucznia oraz czasu przeznaczonego na sprawdziany, egzekwowanie wiedzy partiami, stosowanie przerw śródlekcyjnych, indywidualizowanie terminów zaliczeń po dłuższej nieobecności ucznia, sprawdzanie stopnia zrozumienia poleceń, w razie potrzeby powtarzanie ich, • zachęcanie ucznia do pomocy w organizacji lekcji poprzez zlecenie mu rozniesienia np. atlasów, przygotowanie rzutnika, pisanie na tablicy, wycieranie tablicy, ustawianie ławek itp., • jednoznaczne i realistyczne przedstawianie uczniowi oczekiwań dorosłych, zawieranie z nim umów, wzmocnianie zachowań pozytywnych, konsekwentne przeciwstawianie się zachowaniom szkodliwym i niebezpiecznym, rozmawianie z nim na temat ogólnie obowiązujących norm i zasad współżycia społecznego, omawianie sytuacji ewentualnego łamania ich przez ucznia - w formie pozytywnej /co należy, co jest właściwe, na co zwrócić uwagę, za co można pochwałę itp./, • stymulowanie rozwoju moralnego ucznia - autorefleksji, świadomego podejmowania decyzji, przewidywania skutków własnych działań, odpowiedzialności, empatii, sumienia, • monitorowanie rozwoju relacji społecznych ucznia, w szczególności jego sposobu radzenia sobie w sytuacjach trudnych i konfliktowych, kontrolowania działań impulsywnych oraz wyrażania emocji, • zachęcanie ucznia do prospołecznej współpracy z innymi, bycia im użytecznym, pracy na ich rzecz, wolontariatu itp., • wspieranie ucznia w doświadczaniu sukcesów i w rozwoju pozytywnej samooceny, opartej o cechy i zachowania obiektywnie pozytywne, • objęcie ucznia systematyczną pomocą psychologiczno-pedagogiczną, indywidualną i grupową /zajęcia socjoterapeutyczne/ oraz troskliwą opieką wychowawcy, • ścisłą współpracę w sprawach wychowawczych z rodzicami.
<p>ADHD</p>	<p>... poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie uczniowi miejsca w pierwszej ławce w pobliżu nauczyciela, • ukierunkowanie uwagi i działań ucznia w czasie zajęć, • zapobieganie rozpraszaniu się uwagi ucznia, np. poprzez ograniczanie ilości bodźców, • wspieranie ucznia w rozwijaniu umiejętności stopniowania celów, treści, zadań i czynności pod względem ich ważności, • wyznaczanie uczniowi konkretnych celów, • kontrolowanie jego pracy i poziomu wykonania powierzonych zadań, w tym sposobu prowadzenia notatek, • wydłużanie czasu samodzielnej pracy ucznia oraz czasu przeznaczonego na sprawdziany,

	<ul style="list-style-type: none"> • egzekwowanie wiedzy partiami, • stosowanie przerw śródlekcyjnych, • przekazywanie uczniowi jednorazowo tylko jednego polecenia, • zachęcanie ucznia do zadawania pytań, • zachęcanie ucznia do konstruktywnego radzenia sobie ze zmęczeniem w czasie lekcji poprzez zachęcanie ucznia do kończenia rozpoczętej pracy po chwili odpoczynku, zlecanie mu rozniesienia np. atlasów, przygotowanie rzutnika, pisanie na tablicy, wycieranie tablicy, ustawianie ławek itp., • jednoznaczne i realistyczne przedstawianie uczniowi oczekiwań dorosłych, zawieranie z nim umów, wzmacnianie zachowań pozytywnych, konsekwentne przeciwstawianie się zachowaniom szkodliwym i niebezpiecznym, rozmawianie z nim na temat ogólnie obowiązujących norm i zasad współżycia społecznego, omawianie sytuacji ewentualnego łamania ich przez ucznia - w formie pozytywnej /co należy, co jest właściwe, na co zwrócić uwagę, za co można pochwałę itp./, • przypominanie mu o sprawdzianach i zadaniach do wykonania, a także zasadach i umowach, • stymulowanie rozwoju moralnego ucznia - autorefleksji, świadomego podejmowania decyzji, przewidywania skutków własnych działań, odpowiedzialności, empatii, sumienia, • monitorowanie rozwoju relacji społecznych ucznia, w szczególności jego sposobu radzenia sobie w sytuacjach trudnych i konfliktowych, kontrolowania działań impulsywnych oraz wyrażania emocji, • zachęcanie ucznia do współpracy z innymi, bycia im użytecznym, pracy na ich rzecz, wolontariatu itp., • akceptowanie ucznia jako osoby, • wspieranie ucznia w doświadczaniu sukcesów i w rozwoju pozytywnej samooceny, opartej o cechy i zachowania obiektywnie pozytywne, • objęcie ucznia systematyczną pomocą psychologiczno-pedagogiczną oraz troskliwą opieką wychowawcy, • ścisłą współpracę w sprawach wychowawczych z rodzicami.
Zaburzenia psychiczne, w tym nerwicowe i psychotyczne	<p>... poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie aktualnego stanu psychofizycznego i ograniczeń wynikających z problemów zdrowotnych, • bazowanie na mocnych stronach ucznia, jego zaletach i uzdolnieniach, wspieranie rozwoju jego pozytywnej samooceny mimo problemów zdrowotnych, • indywidualne traktowanie terminów oraz zakresu zaliczeń materiału dydaktycznego i sprawdzianów wiedzy ucznia, zwłaszcza po okresach nieobecności spowodowanej pogorszeniem się samopoczucia, • wyrozumiałość dla trudności ucznia w aktywnym uczestniczeniu w zajęciach, • uprzedzanie ucznia o planowanym wywołaniu do odpowiedzi ustnych i sprawdzianach, • wydłużanie limitów czasowych przeznaczonych na samodzielną pracę ucznia oraz sprawdziany wiedzy, • stosowanie przerw śródlekcyjnych,

	<ul style="list-style-type: none"> • dzielenie materiału dydaktycznego do opanowania na mniejsze części, • otoczenie ucznia szczególną opieką nauczycieli, wychowawcy, pedagoga i psychologa szkolnego, • postawę spokoju, akceptacji, zrozumienia, cierpliwości i życzliwości, wspieranie ucznia w pokonywaniu codziennych trudności, zapewnienie mu poczucia bezpieczeństwa, • wspieranie ucznia w nawiązywaniu, podtrzymywaniu i rozwijaniu kontaktów z zespołem klasowym, • indywidualną pomoc dydaktyczno-wyrównawczą, • troskliwą opiekę wychowawcy, pedagoga i psychologa szkolnego, • ścisłą współpracę z rodzicami ucznia.
Zaburzenia komunikacji językowej	<p>... poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydłużanie czasu przeznaczonego na pracę ucznia wymagającą jego aktywności językowej, • sprawdzanie wiedzy ucznia częściej w formie pisemnej niż ustnej, • unikanie wymagania od ucznia konstruowania dłuższych wypowiedzi oraz głośnego czytania na forum klasy, • w sytuacjach kiedy konieczne jest mówienie lub czytanie ucznia przed grupą, stosowanie mówienia w obecności jednego słuchacza lub małej grupy, mówienie lub czytanie chóralne (np. dwie osoby jednocześnie), mówienie, gdy mowa nie jest jedyną czynnością, lecz współwystępuje z innym zadaniem, • wspieranie komunikatów ustnych kierowanych do ucznia obrazkami, zdjęciami, tablicami, gestami itp., • w przypadku braku mowy lub znacznego niedokszałcenia - stosowanie alternatywnych form komunikowania się np. piktogramów, gestów, zdjęć, obrazków, rysunków, tablic literowych, komunikatora typu palmtop, komputera itp., • zezwalanie uczniowi na wspieranie własnej wypowiedzi samodzielnie przygotowanym przez niego zapisem, • ustalenie indywidualnych kryteriów oceniania, uwzględniających obiektywne ograniczenie ucznia w przekazaniu posiadanej wiedzy drogą werbalną, • kontrolowanie reakcji klasy na mówienie ucznia, • postawę akceptacji i cierpliwości, niepodważanie kompetencji komunikacyjnych dziecka (nieprzerywanie, niewkraczanie w strumień mowy dziecka, nieuspokajanie, niekończenie wypowiedzi za dziecko), a jednocześnie niewykluczanie dziecka z działań wymagających mówienia.
Specyficzne trudności w uczeniu się	<p>W przypadku głębokiej dysleksji rozwojowej: zwolnienie z nauki drugiego języka obcego.</p> <p>Dysortografia ... poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • indywidualizowanie kryteriów oceny prac pisemnych pod względem poprawności ortograficznej, ocenianie głównie ich wartości merytorycznej, a nie poprawności ortograficznej - dotyczy to wszystkich przedmiotów wymagających poprawnego pisania, w szczególności języka polskiego oraz języków obcych,

- uwzględnianie obiektywnych trudności ucznia dotyczących orientacji przestrzennej i wyobraźni przestrzennej, a także percepcji wzrokowej na zajęciach z zakresu matematyki, fizyki, chemii, biologii i geografii,
- wydłużanie limitów czasowych podczas prac pisemnych celem umożliwienia uczniowi dokonania autokorekty zapisu,
- umożliwienie uczniowi korzystania ze słownika ortograficznego podczas sprawdzianów i wypracowań,
- zachęcanie ucznia do pracy nad poprawą poprawności ortograficznej mimo jego obiektywnych trudności:
 - stosowanie dyktand z komentarzem, okienkiem ortograficznym, dotyczących wybranej reguły lub zakresu,
 - stosowanie pisania z pamięci,
 - opisowe ocenianie poprawności oraz postępów ucznia,
- umożliwienie uczniowi udziału w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych, ukierunkowanych na usprawnianie jego zaburzonych funkcji percepcyjno-motorycznych,
- postawę cierpliwości i akceptacji, docenianie wkładu pracy ucznia, niezależnie od jej ostatecznych efektów.

Dysgrafia ... poprzez:

- indywidualizowanie kryteriów oceny wszystkich prac pisemnych ucznia pod względem poprawności graficznej, ocenianie głównie ich wartości merytorycznej, a nie czytelności zapisu,
- wydłużanie limitów czasowych podczas prac pisemnych,
- umożliwienie uczniowi pisania drukowanymi literami na zajęciach szkolnych, a dłuższych pisemnych prac domowych na komputerze,
- egzekwowanie wiedzy ucznia w formie wypowiedzi ustnych lub krótkich sprawdzianów w formie testowej,
- w przypadku trudności z odczytaniem pisemnych prac klasowych, umożliwienie uczniowi głośnego ich przeczytania lub uzupełnienia pracy wypowiedzią ustną,
- ograniczanie tekstów do czytania i pisania na lekcji do niezbędnych notatek, których nie ma w podręczniku, jeśli to możliwe danie uczniowi gotowej notatki do wklejenia,
- postawę cierpliwości i akceptacji, docenianie wkładu pracy ucznia, niezależnie od jej ostatecznych efektów.

Dysleksja właściwa ... poprzez:

- wydłużanie limitów czasowych lub zmniejszanie liczby zadań do wykonania podczas pracy samodzielnej ucznia, opartej na odczytywaniu tekstów,
- uwzględnianie obiektywnych trudności ucznia w zapoznaniu się i opanowaniu nowego materiału,
- sprawdzanie czy uczeń prawidłowo zrozumiał czytane teksty oraz polecenia tekstowe podczas pracy samodzielnej i w razie potrzeby dokładne ich wyjaśnianie,
- unikanie głośnego czytania (szczególnie nowych tekstów) przez ucznia na forum klasy,

	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczanie polecenia uczniowi czytania obszernych lektur do rozdziałów istotnych ze względu na omawianą tematykę, akceptowanie korzystanie z nagrań dźwiękowych, a w wyjątkowych przypadkach z ekranizacji, jako uzupełnienia samodzielnie przeczytanych rozdziałów postawę cierpliwości i akceptacji, docenianie wkładu pracy ucznia, niezależnie od jej ostatecznych efektów. <p>Dyskalkulia ... poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydłużenie czasu przeznaczonego na wykonywanie przez ucznia operacji na materiale liczbowym - w szczególności na lekcjach matematyki, fizyki i chemii, • ograniczanie liczby zadań do wykonania przez ucznia oraz ich rodzaju - do prostszych i typowych, • uwzględnianie poprawności toku rozumowania ucznia, a nie tylko prawidłowości wyniku końcowego, • zezwolenie uczniowi na przyjęcie własnej strategii rozwiązania zadania, • umożliwienie uczniowi ustnego skomentowania wykonywanych działań podczas wykonywania operacji wymagających wielokrotnych przekształceń, • zezwolenie na używanie pomocy w formie kalkulatora i tabliczki mnożenia • okazywanie cierpliwości i zrozumienia dla problemów ucznia, • zachęcanie go do powtarzania tych samych partii materiału dydaktycznego, • docenianie wkładu pracy ucznia, jego systematyczności i postępów, motywowanie go do kontynuowania ich.
<p>Choroby przewlekłe</p>	<p>... poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postawę cierpliwości i akceptacji wobec ucznia, • uwzględnianie aktualnego stanu psychofizycznego i wydolności ucznia, • w razie potrzeby wydłużenie czasu przeznaczonego na wykonywanie przez niego samodzielnych prac oraz stosowanie przerw śródlekcyjnych, • postawę zrozumienia dla trudności ucznia w opanowaniu materiału dydaktycznego w tempie jego zdrowych rówieśników - dzielenie materiału na części, wydłużanie terminów jego zaliczeń, docenianie wkładu pracy i zaangażowania ucznia w pokonywanie jego obiektywnych ograniczeń, • ustalanie indywidualnego harmonogramu sprawdzianów i zaliczeń oraz zapewnienie uczniowi pomocy dydaktyczno-wyrównawczej po jego nieobecności spowodowanej chorobą, • wrażliwość na bieżące potrzeby ucznia, • szczególną opiekę wychowawcy i pedagoga szkolnego, a jeśli choroba ucznia skutkuje jego trudnościami emocjonalnymi, także psychologa,

	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie rozwoju pozytywnej samooceny ucznia, • ścisłą współpracę w rodzicami ucznia pozwalającą uaktualniać informacje na temat stanu zdrowia ucznia, • wspieranie ucznia w nawiązywaniu i rozwijaniu pozytywnych relacji z rówieśnikami, podjęcie pracy wychowawczej z zespołem klasowym ukierunkowanej na otaczanie ucznia atmosferą akceptacji i koleżeństwa, • podtrzymywanie kontaktów z uczniem w okresach pogorszenia się jego samopoczucia i nieobecności w szkole.
<p>Uczniowie posiadający orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, wymagający stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy</p>	<p>specjalna organizacja nauki i metod pracy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • indywidualny program nauczania, • zatrudnienie specjalistów (psychologów, logopedów, terapeutów, reedukatorów, rehabilitantów...), • kierunkowe przygotowanie kadry pedagogicznej (oligofrenopedagogika, surdopedagogika, tyflop pedagogika ...), • dostosowanie sprzętów i pomieszczeń szkolnych do niepełnosprawności uczniów, • zapewnienia wyposażenia w pomoce dydaktyczne uwzględniające specjalne potrzeby uczniów, • dostosowanie programów nauczania do indywidualnych możliwości niepełnosprawnego ucznia, • indywidualizowanie procesu edukacyjnego, polegającego na wykorzystywaniu w procesie edukacyjnym potencjału dziecka oraz bazowaniu na jego zainteresowaniach i zdolnościach, • stosowanie specjalnych metod pracy, odpowiednich do psychofizycznych możliwości ucznia, • organizowanie zajęć z rewalidacji indywidualnej, wynikających z orzeczenia, • zorganizowanie grupy wsparcia dla rodziców uczniów niepełnosprawnych.